

Treåringarna drar vant sina fingrar över pekskärmen och skrattar förtjust när pusselbitarna faller på plats. Surfplattan är inget dramatiskt – bara ytterligare ett verktyg för lärande i förskolan, menar Erika Olsson, pedagog på Igelkottens förskola.

TEXT: MARGARETA EDLING FOTO: JONAS HALLQVIST

Sid, som ännu inte har fyllt tre, lutar sig över bordet och följer uppmärksamt hur Rut, Emil och de andra i tur och ordning jobbar med surfplattan. Utan att tveka för de pusselbitar på plats eller använder frisörverktyg på ett tomteansikte. Koncentration råder och barnen pratar om det som händer på skärmen. "En boll." "Fotboll är det." "Nej, en badboll!" "Den är blå." Alla stämmer in när en övning avslutas med datorapplåder. Prutt ljudet då Filip lyckats para ihop rätt djur med dess spillning är också kul.

När det blir Sids tur klickar han direkt fram ett pussel. Han prövar bit efter bit, men ingen vill lägga sig där han tänkt. Förskolläraren Annika Borglund, på stolen bredvid, ser vad som är problemet. Han har råkat välja en för svår nivå. Hon växlar till en lättare. Då fixar han det galant!

På Igelkottens förskola i Sollentuna finns numera två bärbara surfplattor per avdelning, eller "lärplattor" som pedagogerna kallar dem.

SOLLENTUNA SATSAR STORT PÅ DATORER i skolan. Från förskoleklass till år 9 ska alla barn i de kommunala skolorna ha tillgång till varsin bärbar dator. För de yngsta handlar det om lärplattor. Förskolorna omfattas inte, men flera har hakat på, inom sin egen budget.

Idén är dock inte okontroversiell. Utbildningsminister Jan Björklund exempelvis, gick i taket. Han tolkade det som att datorer ska ersätta böcker och pennor. Erika Olsson tycker att satsningen beskrevs felaktigt. Lärplattan är ett komplement, poängterar hon flera gånger.

– Ingenting har försvunnit. Men när småbarnen till exempel har djur- och naturtema kollar vi upp om det finns bra appar som passar. Då kan de ta med lärplattan på skogsutflykten. De kan lyssna på kvitter och jämföra med den fågel som sitter i trädet.

ERIKA OLSSON TOG SIN förskolläraryxamen vid årsskiftet, efter femton år som barnskötare. Examensarbetet handlade om hur lärplattan kan användas i förskolan och om hur förskollärare ser på informations- och kommunikationsteknik, IKT. Nu arbetar hon med tre- till femåringarna, men är även IKT-inspiratör och ansvarig för pedagogisk utveckling på sin arbetsplats och en närliggande förskola.

Läroplanen säger att barnen ska få möta teknik i förskolan genom lek och utforskande, säger hon.

– Vi vill ge dem en chans att lära tillsammans och tillämpa nya erfarenheter. Men det är viktigt att ha ett didaktiskt tänkande, inte bara kasta fram lärplattorna hejvilt.

I botten har förskolan en policy som beskriver syftet med lärplattorna och hur de ska användas. Pedagogerna tar hem apparna (programmen) och provar, innan barnen får möta dem.

– Allt vi har och gör ska kunna relateras till förskolans läroplan, säger Erika Olsson.

Den sociala interaktionen är viktigt, fortsätter hon.

– Oftast är det inte ett barn, utan fyra, fem som arbetar tillsammans. De får ett fantastiskt samspel.

FEMÅRINGARNA NELLY OCH EMILIA JOBBAR med en språkapp efter maten. De lägger bokstäver på plats över en djurbild. B, J, Ö... De ljudar och lyssnar, småpratar och turas om.

När en bokstav ligger rätt ska den även skrivas upp på papper, påminner de varandra. Att barnen ska använda papper och penna parallellt har pedagogerna bestämt. Mattebingo, som också är populärt, kompletteras med kulram. Snart har de en rad ord på papper. Emilia prövar att läsa sina högt, medan Nelly tar itu med att skriva in dem på datorn i ett annat program.

– Lärplattan öppnar enorma möjligheter för lustfyllt lärande, säger pedagogen Elin Löfström, som sitter bredvid. De tycker att det är så roligt!

Hon anser inte att lärplattan tar tid från annat, som den fria leken.

– Nej, faktiskt inte. Det är som att sitta och lägga pussel eller rita.

Arbetet med surfplattor är fortfarande i sin linda och personalen ska utvärdera det regelbundet.

Var nyfikna och öppna, uppmanar hon tveksamma kolleger.

– Ni måste våga ta till er det nya verktyget. Se att barnen lär sig! Tekniken finns, det hänger på pedagogerna vad de gör av den.

SEX SURFPLATTOR, TVÅ BÄRBARA DATORER och en så kallad smartboardtavla fick Katamaranen under våren. Enheten hör till Strannegårdens förskola och ligger i Onsala utanför Kungsbacka. Där finns sex pedagoger och cirka 40 barn. I kommunen pågår en stor satsning på digitala verktyg i skola och förskola.

Användningen av surfplattorna kom igång direkt, berättar Karin Sönnerås, förskollärare och IKT-pedagog.

– Innan hade vi diskuterat mycket vad vi skulle göra, och hur vi kan få in läroplanen i det här arbetet.

Diskussionen handlade bland annat om hur de digitala verktygen skulle användas för att stödja barnen i att utveckla sina kompetenser. Surfplattorna måste ge nya infallsvinklar i arbetet, resonerade pedagogerna. De fick inte bli något slags "spelmaskiner". Under förberedelsen tittade de bland annat tillsammans på föreläsningar på Youtube, med exempel från andra förskolor.

Några var lite oroliga över själva tekniken, men alla ville lära sig, enligt Karin Sönnerås.

– Många har en egen smartphone och då blir skillnaden inte jättestor. Surfplattan upplevs också som mer användarvänlig än en vanlig dator.

Pedagogerna har varit restriktiva i valet av appar och sökt efter sådana som uppmuntrar aktivitet och socialt samspel och tillför verksamheten något nytt. Hittills har barnen mest gjort egna filmer och jobbat med geocaching – ett slags "skattjakt" där de tar hjälp av datorns GPS för att hitta gömda föremål utomhus.

– När de gör filmer med Puppets Pals kan även de yngsta vara aktiva. De tar kort på varandra och lägger in. Sedan kan de själva vara med i filmen och röra sina egna figurer över skärmen.

MED DE ÄLDRE BARNEN har pedagogerna gått vidare i arbetet. De ritat först hela sin berättelse och jobbar med att få fram allt material som de vill ha i sin film. De utvecklar många olika förmågor, beskriver Karin Sönnerås.

I fråga om tekniken bör pedagogerna våga luta sig tillbaka och lita mer till barnens kompetens, anser hon.

– Vi är invandrare i IKT-samhället, medan barnen är infödda. Vår uppgift är att lägga in läroplanen i arbetet med digitala verktyg.

Barnens perspektiv ska göras synligt, det är tanken med surfplattor på förskolan Fyrmästaregången i centrala Göteborg.

– Vi vill att barnen ska vara medskapande och kreativa, säger Marie Åkerblad, förskollärare.

Surfplatta och digitalkameror är utmärkta komplement till andra verktyg, menar hon. Barnen kan till exempel låna hem kameran och med sina bilder skapa en egen film eller bok på surfplattan. Pedagogerna ser det som en stor fördel att tekniken är så enkelt att hantera.

– Även de som inte har så mycket språk, eller har svårt med öga- handkoordinationen, kan använda den.

Ändå har det inte varit lätt att hitta ett bra arbetssätt kring digitala verktyg, tycker hon.

– Eftersom vi har en surfplatta på 22 barn finns risk för konkurrens och för att de som har erfarenhet hemifrån tar över. Vi får inte överge vår pedagogroll. Vi måste se till att tekniken används så att den stöder – inte hindrar – samarbete.